

ОСОБЛИВОСТІ ЛОГІСТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ ТОРГОВЕЛЬНИХ МЕРЕЖ В УКРАЇНІ

Азьмук Любов Анатоліївна

к. е. н., доцент

Кос Ірина Олександрівна

Студентка

ДВНЗ «Київський національний економічний університет

імені Вадима Гетьмана»

м. Київ, Україна

Анотація: Статтю присвячено дослідженню особливостей логістичних процесів торговельних мереж в Україні, тенденцій та умов їх розвитку. Розглянуто основні завдання, що постають перед торговельними мережами задля успішного функціонування логістичних процесів. Охарактеризовано ефективність застосування багаторівневого ланцюга постачання та особливості логістики лідерів торговельного ринку України.

Ключові слова: торговельна мережа, логістичний процес, ланцюг постачання, товарні запаси, матеріальна підсистема, інформаційна підсистема.

Актуальність. Теоретичні та практичні питання логістики є однією з найпоширеніших тем для вивчення багатьох зарубіжних та вітчизняних вчених, таких як: Д. Дж. Бауерсокс, Дж. Джонсон, Д. Р. Сток, Д. Вордлоу, Б. О. Анікін, М. Р. Ліндерс, Х. Е. Фірон, Ю. М. Неруш, Є. В. Крикавський, Б. М. Андрушків, Н. М. Тюріна, А. І. Семененко та інші.

Проте у вітчизняній економічній літературі проблематика функціонування логістичних процесів, а також формування ланцюгів постачання досліджуються переважно у контексті організації та управління логістикою з боку виробників промислової продукції виробничо-технічного

призначення, а дослідження фахівців з приводу формування логістичних ланцюгів торговельними мережами зосереджуються тільки на деяких аспектах організації логістики, наприклад - управління запасами товарів, організація інформаційного забезпечення діяльності підприємств, інновації економічного механізму функціонування торговельних підприємств тощо.

В той же час логістика сьогодні набуває все більшої значущості, адже стає однією з стратегічних функціональних областей торговельних мереж.

Постановка проблеми. Сучасні тенденції розвитку ринку рітейлу вимагають від торговельних мереж прийняття рішень щодо оптимізації логістичних процесів та удосконалення ланцюгів постачання задля підвищення їх економічної ефективності.

Результати дослідження. Торговельна мережа поєднує оптові та роздрібні торговельні підприємства, які таким чином утворюють складну економічну систему. Такі системи зазвичай функціонують в межах одного або ж кількох цільових ринків.

Логістичні процеси таких утворень теж являють собою складну систему, яка постійно адаптується як до внутрішніх, так і до зовнішніх змін економічного середовища, таких як: загострення конкурентної боротьби на ринку рітейлу, зміна поведінки споживачів, інтеграційні процеси, державне регулювання процесів імпорту товарів, зростання об'ємів продажу тощо. Це вимагає від торговельних мереж удосконалення та оптимізації логістичних процесів.

З цього слідує, що перед торговельними мережами постають такі завдання, як:

- вибір надійних постачальників та перевізників для співпраці. Тенденції останніх років в сфері перевезень вантажів свідчать, що торговельні мережі мають жорсткі вимоги до транспортних компаній щодо кількості та якості транспорту, забезпечення виконання обов'язків. Вибір перевізників зараз займає набагато більше часу та зусиль. Транспортні компанії, в свою чергу, повинні мати повний пакет документів для співпраці з торговельними

мережами. Таким же серйозним є і вибір постачальників, як в Україні, так і за кордоном, торговельні мережі співпрацюють лише із перевіреними постачальниками, які функціонують на ринку вже багато років;

- розрахунок оптимальних маршрутів та вибір видів транспорту для доставки;
- визначення критеріїв розміщення та кількості розподільчих центрів (складів) для розміщення товару. Торговельні мережі України користуються принципом центрального розподілу, що являє собою розподіл не тільки по магазинах, а й на центральні склади. Це дозволяє вирішити проблему великої кількості нереалізованого товару і зменшити час, адже доставка із центрального складу може займати максимум 1 день. Розміщення складів в центрі операцій дозволить мінімізувати витрати на транспорт;
- оновлення рухомого складу автопарків;
- вдосконалення систем контролю переміщення транспортних засобів;
- робота над скороченням обсягів та термінів складування товарних запасів;
- інформаційна підтримка логістичних процесів. Застосування WMS-системи, що дозволяє організовувати та забезпечувати необхідну ступінь гнучкості сервісу. Спеціальні IT-рішення для управління складами дають можливість враховувати сезонність, історію і показники обороту продукції, на основі цих показників система надає рекомендації щодо місця зберігання конкретного виду товару [1].

На думку фахівців, провідним компонентом інновацій у логістиці є сучасні інформаційні технології, адже логістичні комунікації є важливою сполучною ланкою в логістичних системах. До найбільш відомих програмних комплексів, використовуваних в логістиці, можна віднести:

- Enterprise Resource Planning (ERP) – планування ресурсів підприємства;

- Warehouse Management System (WMS) – система управління складом;
- Transport Management System (TMS) – система управління транспортом;
- Customer Relationship Management (CRM) – управління взаємовідносинами із споживачами (постачальниками);
- Radio Frequency Identification (RFID) – система радіочастотної ідентифікації палет (гофрокоробів і т. д.) за допомогою радіоміток [2, с. 100]

Потреба в оптимізації логістичних процесів в межах торговельної мережі призводить до розвитку ланцюга постачання. Серед торговельних мереж України даний ланцюг являє собою послідовність транспортування від постачальника до розподільчого центру і далі з розподільчого центру до оптових та роздрібних торговельних одиниць мережі.

Застосування такого багаторівневого ланцюга постачання дозволяє:

- ефективно розподіляти товарний асортимент;
- оптимізувати систему товарних запасів відповідно до прогнозів зміни попиту залежно від регіонального розміщення як розподільчих центрів, так і магазинів, супермаркетів;
- мінімізувати час між надходженням замовлення на розподільчий центр і доставкою даного замовлення до магазину чи супермаркету;
- забезпечувати рух товарів, які важко прогнозуються з точки зору продажу товарів з відносно високим рівнем залишку.

На ринку роздрібної торгівлі України присутні близько 100 основних торговельних операторів. Проте, не зважаючи на це, Україна вважається одним із найбільших ринків Європи, що є привабливою рисою для міжнародних мереж, таких як Metro, Auchan тощо. Найбільшими торговельними мережами України (рис. 1) є АТ «Фоззі Груп» (мережі супермаркетів «Сільпо», «Фора», «Фоззі»), ТОВ «АТБ-Маркет» (мережа супермаркетів «АТБ»), ТОВ «МЕТРО Кеш енд Кері Україна» (магазини професійної оптової торгівлі «Метро Кеш енд Кері») [3].

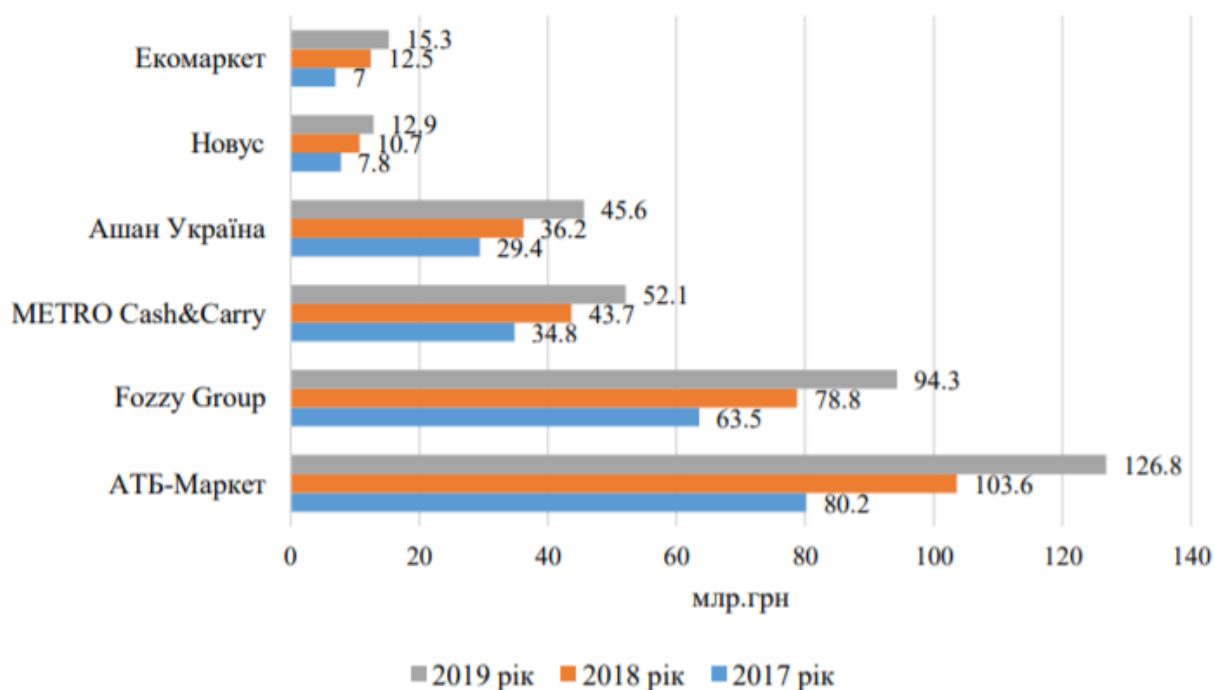

Рис. 1. Найбільші продуктові ритейлери України 2017-2019 рр.

АТ «Фоззі Груп» налічує 480 одиниць рухомого складу в своєму власному автопарку, а також 5 розподільчих центрів у великих містах України. Саме це дозволяє вчасно забезпечувати товарним асортиментом 267 супермаркетів «Сільпо», 10 гіпермаркетів «Фоззі», 248 магазинів «Фора», а також 38 магазинів «ТРАШ!» [4].

ТОВ «АТБ-Маркет» має у своєму користуванні 600 власних транспортних засобів, які реалізують транспортні перевезення до 1089 супермаркетів мережі, що знаходяться у 279 населених пунктах України. Торговельна мережа має 9 мультитемпературних центрів класу «А», що дозволяє проводити організацію товарних потоків цілодобово [5].

Щодо ТОВ «МЕТРО Кеш енд Кері», то мережа користується послугами транспортних компаній з доставки товарних запасів безпосередньо до 25 магазинів оптової торгівлі, таким чином мережа достатньо оптимізувала витрати на складування товару, його зберігання [6].

Всі із вище перелічених торговельних мереж мають подібні логістичні процеси, які полягають в доставці товарів до споживачів. В той же час загострення конкурентної боротьби вимагає ефективного управління та оптимізаційних рішень, що забезпечать безперебійні процеси планування,

контролю та регулювання потоків. Це дозволить рухатися в бік сталого та якісного розвитку логістики торговельних мереж України.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Supply Chain в ритейле или логистика по-европейски. - URL: <https://trademaster.ua/articles/1640>
2. Іваніщева А. В. Сучасні напрямки розвитку логістичних технологій в Україні // Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління – 2016 - №3 - С. 96-116.
3. Топ-10 найбільших торговельних мереж України за сумарною торгівельною площею. // Асоціація ритейлерів України. - URL: <https://rau.ua/novyni/top-10-krupnejshih/> (дата звернення 04.11.2020)
4. Про компанію АТ «Фоззі Груп». // Офіційний веб-ресурс АТ «Фоззі Груп». - URL: https://fozzy.ua/ru/other_businesses/ne/
5. Про компанію ТОВ «АТБ-Маркет». // Офіційний веб-ресурс ТОВ «АТБ-Маркет». - URL: <https://www.atbmarket.com/about/o-kompanii>
6. Про компанію ТОВ «МЕТРО Кеш енд Кері Україна». // Офіційний веб-ресурс ТОВ «МЕТРО Кеш енд Кері Україна». - URL: <https://www.metro.ua/about-metro>